

Listopad, Nr 11/2021 (229)

Informator parafialny

Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w Słupsku

*Pan zaś niech kieruje serca wasze
ku miłości Bożej i ku cierpliwości Chrystusowej.*

2 Tes 3,5

Parafia Ewangelicko-Augsburska w Słupsku

ul. Krzywa 1, 76-200 Słupsk

Kontakt: slupsk@luteranie.pl

tel.: 00 48 (0) 59 842 25 77

Nr konta: PL **25160014621816836860000001**

KOD SWIFT: PPABPLPK

Duchowny:

Proboszcz: ks. Wojciech Froehlich

e-mail: wojciech.froehlich@luteranie.pl

tel. 00 48 59 842 25 77, kom. 605 556 749

Adresy kościołów i kaplic:

Kościół Świętego Krzyża: Słupsk ul. Słowackiego 40

Kaplica w Lęborku: Lębork, ul. Wojska Polskiego 47

Kaplica w Główczycach: Główczyce, ul. Kościuszki 9

Kaplica Gardna Wielka: Gardna Wielka, ul. Pomorska 2

Strony internetowe:

www.slupsk.luteranie.pl • www.luteranie.pl

Korekta: Anna Froehlich

Słowo duszpasterza

*Pan zaś niech kieruje serca wasze
ku miłości Bożej i ku cierpliwości
Chrystusowej.
2 Tes 3,5*

ks. Wojciech Froehlich

*Proboszcz parafii
w Słupsku*

Drodzy w Jezusie Chrystusie!

Z wolna kolejny rok kościelny zbliża się ku końcowi. W Niedzielę Wieczności wspominać będziemy tych spośród naszych bliskich, którzy etap ziemskiej drogi mają za sobą. Spowici we wspomnieniach i listopadowej zadumie myślimy chyba częściej niż zwykle o tym, co czeka nas po drugiej stronie, jak będzie wyglądało nasze spotkanie ze Stwórcą. Ostatnie niedziele roku kościelnego tą właśnie tematyką się zajmują. Królestwo Boże, sąd ostateczny oraz życie wieczne, to zagadnienia, które z jednej strony nas fascynują, ale z drugiej wywołują swoisty lęk, rodzą pytania i skłaniają do poszukiwania odpowiedzi.

Hasło listopada jest skierowanym do Tesaloniczan życzeniem apostoła Pawła, w którym podkreśla

co w życiu chrześcijanina powinno stanowić jego istotę, na co chrześcijańskie myślenie powinno być nakierowane. Nieziemna i nieustająca miłość Boga do człowieka ma determinować wszystko, czego się w naszym życiu podejmujemy. Ta miłość jest bezinteresowna i nakierowana na dobro człowieka. Bóg pozwala nam, wręcz zachęca nas do tego, abyśmy z tej Miłości czerpali siły do życia, abyśmy w niej dostrzegali motywację dla naszej wiary i chrześcijańskiej tożsamości.

On przypomina nam także o swojej cierpliwości, dzięki której każdy człowiek, który przyjmie Chrystusa za swojego Zbawiciela będzie mógł stanąć przed sądem Bóżym i skorzystać z daru Jego łaski.

Z modlitwą

Wasz Duszpasterz

W objęciach czasu.

A Pan rzekł: Któż jest tym wiernym i roztroptym szafarzem, którego ustanowił pan nad czeladzią swoją, aby im dawał wyżywienie w czasie właściwym? (43) Błogosławiony ów sługa, którego pan jego, gdy przyjdzie, zastanie tak czyniącego. (44) Zaprawdę, powiadam wam, że postawi go nad całym mieniem swoim. (45) Jeśliby zaś ów sługa rzekł w sercu swoim: Pan mój zwleka z przyjściem i zaczęły bić sługi i służebnice, jeść, pić i upijać się, (46) przyjdzie pan sługi owego w dniu, w którym tego nie oczekuje, i o godzinie, której nie zna, usunie go i wyznaczycy mu los z niewiernymi. (47) Ten zaś sługa, który znał wolę pana swego, a nic nie przygotował i nie postąpił według jego woli, odbierze wiele razy. (48) Lecz ten, który nie znał, choć popełnił coś karygodnego, odbierze niewiele razy. Komu wiele dano, od tego wiele będzie się żądać, a komu wiele powierzono, od tego więcej będzie się wymagać.

Łk 12,42-48

Umiłowani w Chrystusie!

Zastanawialiście się kiedyś co jest przeciwieństwem czasu? Trochę może filozoficzne pytanie? Może nigdy

ks. Wojciech Froehlich
Proboszcz Parafii w Słupsku

nie przyszło wam do głowy, żeby się nad tym zastanawiać, bo jesteśmy można powiedzieć zakładnikami czasu, czyli tego co wyznacza nam zakres naszego działania, naszego życia. Czas, to coś czego zazwyczaj nam brakuje. Gonimy bowiem każdego dnia, przez całe życie i przeważnie jesteśmy zawiedzeni, że z braku czasu czegoś nie byliśmy w stanie zrobić, albo zrobiliśmy to niedokładnie, nie tak jak byśmy tego chcieli. Oj, jak by się nam czasami przydało, żeby doba miała nie 24, ale 48 godzin... ale czy wtedy bylibyśmy zadowoleni, czy wówczas mielibyśmy zawsze czas na wszystko? To chyba tylko takie złudzenie, którym próbujemy się sami przed sobą tłumaczyć. Póki co każdy z nas codziennie ma tyle samo czasu do wykorzystania. Oczywiście, ktoś ma więcej obowiązków, które zajmują mu więcej czasu, ktoś ma ich mniej, ale każdy ma do dyspozycji jedynie, albo aż 24 godziny dziennie.

Inną zupełnie sprawą jest to, ile tych 24 godzinnych dni danych było, jest i będzie nam na ziemi przeżyć. To ile jeszcze mamy czasu pozostaje tajemnicą, która dotyczy każdego człowieka, bo przecież długość życia to zupełnie indywidualna i niezależna od nas sprawa. Kiedyś nadejdzie nasz koniec. Tu dochodzimy do odpowiedzi na zadane na wstępie pytanie – Co jest przeciwieństwem czasu? – Odpowiedź, z chrześcijańskiej perspektywy, jest prosta i krótka – to WIECZNOŚĆ. Ona nie ma początku ani końca, ona nie jest podzielona na lata, godziny i minuty, i z tego względu nie mieści się w naszych wyobrażeniach, bo my jesteśmy przyzwyczajeni do ograniczeń, jakie serwuje nam czas. Dla nas coś musi się zacząć i skończyć, to co nie mieści się w tym schemacie może być jedynie sprawą wiary a dla chrześcijanina wiara jest sensem istnienia, stąd wieczność jest tak bardzo obecna w chrześcijańskim zwiastowaniu, a ostatnie niedziele roku kościelnego są poświęcone właśnie temu zagadnieniu. Z wiecznością wiąże się także wspomnianie zmarłych, o których mówimy, że „odeszli do wieczności”, albo „poprzedzili nas do wieczności”. Wieczność zatem jest przedmiotem naszej wiary, bo nie ma

w niej jakichkolwiek ograniczeń czasowych ani początku, ani końca.

W kontekście wieczności mówimy także o Bogu, którego określamy Bogiem wiecznym, stwórcy świata, który sam nie podlega stworzeniu. Bóg bowiem „JEST” jak to powiedział Mojżeszowi, który zapytał Go jakie jest Jego imię, kiedy rozmawiał z Nim przed pójściem do faraona z poleceniem uwolnienia ludu Izraelskiego z

niewoli, na co usłyszał odpowiedź *Jestem, który Jestem... Tak powiesz do synów izraelskich: „Jestem” posłał mnie do was!* 1 Mż 3, 14. Zatem ten, który JEST, jest WIECZNY i jest Panem WIECZNOŚCI, która z kolei jest celem chrześcijanina.

Koniec roku kościelnego jest czasem szczególnym ze względu na wy-

raźne ukierunkowanie myśli oraz teologicznej refleksji na wieczność. Chrześcijanin wierzy, a właściwie można powiedzieć jest pewny wieczności, tego, że kiedyś stanie się ona jego udziałem, że nadejdzie czas, aby sam nie tylko teoretycznie próbował pojąć jej sens, ale osobiście jej doświadczył. Trudno nam nawet próbować wyobrazić sobie wieczność, tak samo jak nie możemy wyobrazić sobie Boga, ponieważ ogranicza nas w tym nasza natura zamknięta w ziemskiej czasoprzestrzeni. Niemniej jednak jako wyznawcy Chrystusa jesteśmy powołani do tego, aby na spotkaniu z tą WIECZNOŚCIĄ się przygotować. O tym przygotowaniu, ale także o oczekiwaniach Boga wobec nas mówi Jezus: *Niech biodra wasze będą przepasane. Łk 12,35*. We wszystkich biblijnych czytaniach Niedzieli Wieczności daje się wyczuć konieczność bycia gotowymi, przygotowania się na to co ma nastąpić, a zapowiedź jest nie byle jaka, biorąc pod uwagę słowa Jana, który w swoim widzeniu relacjonuje, że widział nowe niebo i nową ziemię. Ta nowa rzeczywistość przygotowana jest przez Boga dla tych, którzy Mu zaufali i tęsknią za społecznością z Nim zarówno tu na ziemi mogąc mieć jej przedsmak w sakramencie Komunii Św. jak również w wieczności, która jest niepojęta, tajemnicza, ale pociągająca i zapraszająca.

W słowie Ewangelii wyraźnie słyszymy o oczekiwaniu mądrego i roztropnego postępowania sług wobec tych, którzy są powierzeni ich

opiece i trosce. Nieobecność Pana nie uprawnia do nadużyć, do wyzyskiwania i do złego traktowania tych, którzy nie mogą się bronić, ale zobowiązuje do troski, do dbania o dobro, słabych i potrzebujących wsparcia zarówno w życiu, jak i poszukiwaniu relacji z Bogiem. Trzeba mieć świadomość tego, że tak jak mówi o tym ostatni werset tego fragmentu Ewangelii Łukasza *Komu wiele dano od tego wiele będzie się żądać, a komu wiele powierzono, od tego więcej będzie się wymagać*. Wbrew pozorom w kontekście Kościoła, słowa te nie są skierowane wyłącznie do duchownych. Oczywiście my, księża, duszpasterze ponosimy przed Bogiem odpowiedzialność za powierzoną nam służbę; za to jak ją wykonujemy i jakimi jesteśmy świadkami Chrystusowej Ewangelii. Jednak nie tylko duchownym jest wiele dane i wiele powierzone. Każdy bowiem kto czyta Słowo Boże albo komu dane jest chociażby zetknięcie się z prawdą Ewangelii, jest hojnie obdarowany płynącą z niej łaską zbawienia. To wielki dar, który mamy przez nasze życie przekazywać dalej, kolejnym pokoleniom, tak aby światło ewangelii, którym jest miłość Chrystusa do człowieka prowadziła ludzi do Boga, aby wszyscy, mieli możliwość zetknięcia się z Chrystusem i przyjęcia zwiastowania o wieczności, znoszącej wszelkie ograniczenia czasu i dającej nieskończoną radość przebywania z wiecznym i świętym Bogiem. Amen.

Prośby modlitewne

Modlitwa, to wsparcie, którego potrzebują nie tylko duchowni i rady parafialne, ale cała wspólnota parafii, czyli wszyscy jej członkowie - od najmłodszych do najstarszych.

Prośby modlitewne:

- *o duchownych naszej parafii i Kościoła, o rady parafialne, o wszystkich zaangażowanych w różne działania parafii;*
- *o kraje, w których panuje niepokój, wojny domowe i konflikty;*
- *o mieszkańców krajów świata, w których toczą się od wielu lat wojny;*
- *o mądrość dla naszej wspólnoty Kościoła, jak w dzisiejszym świecie, przy użyciu dzisiejszych środków, głosić Ewangelię i żyć nią na co dzień;*
- *o rządzących w naszych miastach i w naszym kraju, o mądrość dla nich i odpowiedzialne działanie dla dobra wszystkich mieszkańców;*
- *o powołania do służby w urzędzie duchowym w naszym Kościele i o odkrywanie darów duchowych przez wszystkich członków naszego Kościoła;*
- *o społeczeństwo w naszym kraju, które coraz mocniej dzieli się na wrogie obozy, grupy, partie, darzące się często szczerą nienawiścią;*
- *o trudną sytuację na granicy polsko-białoruskiej*
- *o to, żeby Biblia była powszechnie czytana i prowadziła do poznania i wyznania Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana;*
- *o chrześcijan w wielu krajach świata, którzy doświadczają wrogości i prześladowań za przyznawanie się do wiary;*
- *o chorych, samotnych, opuszczonych i o wszystkich, którzy przeżywają trudne momenty swojego życia;*
- *o nasze parafialne inicjatywy i projekty oraz wszystkich naszych partnerów, którzy pomagają nam w ich realizacji, w szczególności o prace remontowe w Centrum Diakonii i Dialogu*

Słupsk i Pomorze Środkowe, to obszar, którego mieszkańcy są przywiązani do przestrzegania prawd biblijnych, ale i otwarci na nowinki religijne. Początki Reformacji na terenie miasta datowane są na 1517 r., kiedy to doszło do poważnego sporu z miejscowym duchowieństwem w sprawach podatkowych. Dzięki temu szerzenie podglądów Lutra zaowocowało oddolnym przyjęciem luteranizmu przez słupszczan.

Po oficjalnym wprowadzeniu na Pomorzu Reformacji Słupsk stał się miejscem pierwszej wizytacji kościelnej kierowanej przez J. Bugenhagena. Tutaj też siedzibę miała jedna z trzech superintendentur generalnych Pomorza.

Wiek XVIII obrodził aktywnością pietystów, którzy stworzyli jeden z najaktywniejszych na Pomorzu ośrodków tego ruchu. Istotną rolę w ruchu pietystycznym odgrywali także duszpasterze główczyccy. Jeden z nich P. Schimansky był nawet herrnhutystą.

W XIX w. przychylność mieszkańców wobec nowinek religijnych oraz wyjątkowo wielkie przywiązanie do prawd biblijnych, pozwoliły na działalność na tym terenie postaci znaczących w dziewiętnastowiecznym przebudzeniu religijnym, takich jak F. Schleiermacher, czy kompozytor G. Knak.

W latach trzydziestych i czterdziestych XX w. na terenie Pomorza Środkowego w Kościele ewangelickim ścierały się wpływy faszystów i ich przeciwników. W opozycji wobec biskupów K. Thoma i L. Müllera działało bardzo wielu członków Kościoła Wyznającego, w tym m.in. D. Bonhoeffer.

W Informatorze Parafialnym prezentujemy miejsca i osoby ważne dla dziejów pomorskiego ewangelicyzmu.

Kościół Piotra – obecnie Najświętszego Serca Jezusowego

Istnienie w tym miejscu pierwszej parafii na terenie Słupska – pw. św. Piotra – potwierdza dokument z 1240 r., ale kościół mógł powstać w XII w., a nawet wcześniej. Z pewnością był to pierwszy słupski kościół. Zbudowano go prawdopodobnie z drewna w miejscu domniemanego kultu pogańskiego. W XIV w. zastąpiła go świątynia gotycka. Wówczas w mieście lokacyjnym (na lewym brzegu Słupi) powstała parafia mariacka – dla gminy

niemieckiej.

Świątynia św. Piotra pozostała ośrodkiem parafii obejmującej ówczesne Stare Miasto (osada na prawym brzegu) i okoliczne wsie. Po przyjęciu luteranizmu przez władców Pomorza w 1534 r., kościół stał się ewangelickim. W pierwszych latach XVII w. obiekt do świetności doprowadziła księżna Erdmuta. Niestety w 1616 r. gotycki kościół spłonął; odbudowano go dopiero w 1697 r. W 1860 r. budynek rozebrano, by w 1869 r. wznieść większy, na 1200 miejsc siedzących, z wieżą o wysokości 48 m. Przed II wojną światową kościół był ośrodkiem 2

zborów (Stare Miasto I i Stare Miasto II) funkcjonujących w ramach ewangelicko-unijnej parafii Piotra. Cała parafia skupiała ok. 10 tys. luteran z prawobrzeżnej części Słupska i kilku podmiejskich wiosek.

Jeszcze w XVIII w. ponad 80% członków parafii Piotra mówiło po kaszubsku. Prawdopodobnie w 1779 r. zakończono w kościele odprawianie nabożeństw w języku polskim. W pozostałych parafiach w Słupsku używano tylko języka niemieckiego. Jednym z diakonów odprawiających nabożeństwa w języku polskim był od 9 października 1644 r. ks. Michał Brügge-mann, którego ojciec znany pod polskim tłumaczeniem nazwiska – Mostnik (łac. Pontanus), przetłumaczył na język polski m.in. Mały Katechizm Marcina Lutra. Ostatnim diakonem znającym język polski był ks. Matthias Ch. Wilcke. Ten syn dyrektora Urzędu Akcyzowego w Królewcu i absolwent teologii na Uniwersytecie Królewskim co najmniej od 1755 r. zastępował polskojęzycznego diakona Dawi-

da Dreisowa, a od stycznia 1756 r. do 1779 r. formalnie sprawował ten urząd.

W czasach faszystowskich parafia była miejscem rywalizacji faszystów z Kościołem Wyznającym. Kościół Piotra był miejscem pogrzebu ks. Karla Thoma, faszystowskiego biskupa Pomorza, a proboszcz I zboru i równocześnie Superintendent Diecezji Słupsk Stare Miasto - ks. Otto Gehrke należał do aktywnych przeciwników ruchu Niemieckich Chrześcijan. Ostatnim proboszczem II zboru był ks. Wilhelm Kühn. Plebanie obu zborów mieściły się przy obecnej ul. Armii Krajowej 22 (dzisiaj plebania rzymskokatolickiej Parafii NSJ) i przy ul. Armii Krajowej 16 (zburzona).

Po zajęciu Słupska przez Armię Czerwoną w 1945 r., kościół Piotra został na kilka tygodni zamieniony w obóz dla ludności niemieckiej. Po likwidacji więzienia i uprzątnięciu kościoła przez Niemców nabożeństwa ewangelickie były tu odprawiane od 20 maja 1945 r. do 1947 r. przez radcę mło-

dzieżowego Dreschera i pastorów z okolicznych wiosek, a także przez inwalidę wojennego, niewidomego katolickiego wikariusza Ernsta Giese.

Potem kościół został przemianowany na rzymskokatolicką świątynię pw. Najświętszego Serca Jezusowego. W latach 1967-1970 dobudowano zespół salek katechetycznych.

Bryła kościoła łączy w sobie cechy dwóch stylów historycznych – nad neoromańskim ceglany korpusem wznosi się strzelista wieża neogotycka. Jednoprzestrzenne wnętrze przypomina pseudobazylikę – filary podtrzymujące drewniany sufit dzielą salę na jakby nawy, z wyższą niby-nawą środkową. Z czasów ewangelickich pozostały drewniane empory. Polichromia wewnątrz półokrągłej absydy pochodzi z końca lat 50-tych, a witraże wzorowane na XII-wiecznych z Chartres – z lat 70-tych.

Księżna Erdmuta Hohenzollern von Brandenburg (* 11 VI 1561 zamek Zechlin - † 13 XI 1623 Słupsk), księżna pomorska, elektorówna brandenburska; najstarsza córka elektora

brandenburskiego Jana Jerzego i jego drugiej żony Sabiny von Ansbach; wychowana na zamku Zachlin świetnie opanowała łacinę, lubiła czytać pisarzy klasycznych; 1568 zaręczyny

z 26-letnim pomorskim księciem Janem Fryderykiem, 17 II 1577 ślub z Janem Fryderykiem; prowadzili życie pełne przepychu i zbytku, często organizowali dworskie bale i polowania; poza główną rezydencją w Szczecinie, czas spędzali w Darłowie, Koszalinie, Słupsku; bezpotomność pary książęcej stała się podstawą intrygi mającej na celu wyeliminowanie jed-

nego z bliskich księciu urzędników, Melchiora Doberschütza, którego znającą się na ziołach i lecznictwie żonę Elisabeth zd. von Strantz, oskarżono o uprawianie czarów i podanie chorującej księżnej „napoju czarownic”, po którym władczyni stała się - według oskarżycieli - bezpłodna; 1596 księżna zebrała modlitwy dla swej przyrodniej siostry Zofii, tworząc jeden z pierwszych ewangelickich modlitewników dla kobiet; po nagłej śmierci męża (9 II 1600) osiadła w oprawie wdowiej na zamku w Słupsku; upiększyła go zakładając wspaniały ogród; z energią modernizowała majątek, nakazywała budowanie młynów i zakładanie folwarków; odbudowała popadający w ruinę kościół poddominikański w Słupsku (1602) i kościół Piotra; 1608 weszła w posiadanie dóbr smołdzińskich i

jej drugą rezydencją stał się dwór w Smołdzinie, gdzie spędzała letnie miesiące i erygowała nową parafię ewangelicką; dla upamiętnienia męża ufundowała ołtarz i ambonę w kościele zamkowym, nazwanym kościołem Jana od imienia jej męża; 1623 przyjechała do swego domu księżną Annę de Croy i jej syna Ernesta Bogusława von Croy.

Superintendent Otto Gehrke

(* 23 III 1889 Baldenburg - † 11 X 1953 Bremerhaven), duchowny ewangelicki, superintendent (wówczas ewangelicki odpowiednik biskupa); ordynowany na księdza 17 VII 1915 w Gdańsku, do 1918 kapelan wojskowy; po I wojnie światowej pastor we wsi koło Szczecinka, a następnie od 1 VI 1926 w luterańskiej Para-

fii Zamkowej w Słupsku; od 1931 proboszcz pierwszego zboru przy kościele Piotra; 1931-45 superintendent diecezji Słupsk - Stare Miasto, obejmującej najstarsze parafie w powiecie słupskim, m.in. te, w których najdłużej utrzymywał się język słowiński; w czasach rządów faszystowskich zaangażowany w działalność opozycyjną w ramach tzw. Kościoła Wyznającego; po 1945 w Bremerhaven, najpierw jako kaznodzieja pomocniczy, a od 1947 jako proboszcz parafii św. Krzyża; 1953 zmarł podczas nabożeństwa, w prezbiterium przed ołtarzem.

Biskup Karl Thom

(* 20 III 1900 Hława - † 2 II 1935 Greifswald), niemiecki duchowny ewangelicki, faszysta, luterański teolog, biskup pomorski z siedzibą w Kamieniu; studiował teologię i filozofię w Jenie, Lipsku i Marburgu; 1924 ordynowany na duchownego; 1925 pastor w Postominie; 1931 członek NSDAP, której cele próbował wprowadzić w Kościele poprzez wspieranie pronazistowskiego ruchu religijnego Niemieckich Chrześcijan; należał do najbliższych współpracowników późniejszego faszystowskiego biskupa Ludwiga Müllera (1933 bi-

skupa Związku Pruskiego i następnie Biskupa Rzeszy); 1932 stanął na czele Niemieckich Chrześcijan na Pomorzu; realizowane przez Niemieckich Chrześcijan zmiany dotyczyły m.in. zniesienia urzędu generalnego superintendenta i obsadzenia biskupstw; dzięki wsparciu władz hitlerowskich został pełnomocnikiem ds. unieważnienia wyborów do synodów prowincjonalnych z XI 1932 i przeprowadzenia nowych (23 VII 1933), które przy osobistym wsparciu A. Hitlera wygrali Niemiecy Chrześcijanie; 1 VIII 1933 - 2 II 1935 prezes Synodu pomorskiej prowincji kościelnej; doprowadził do zmiany superintendentów generalnych (ks. dr Waltera Kählera i ks. dr Paula Kalmusa); 5 X 1933 został biskupem kamieńskim; zmarł na chorobę nowotworową w klinice uniwersyteckiej w Greifswaldzie; uroczystości żałobne odbyły się 6 II w szczecińskim kościele Jakuba, a pogrzeb

dzień później w kościele Piotra w Słupsku; kazanie pogrzebowe wygłosił ks. dr Heinrich Laag.

Jan Wild

Na zdjęciach:

1. Kościół Piotra z 1869 r. (zdj. z pocz. XX w.)
2. Kościół Piotra z 1697 r. (stan w I poł. XIX w.)
3. Wnętrze kościoła (2021 r.)
4. Wnętrze kościoła w 1947 r. po przejęciu przez katolików
5. Kościół od strony szpitala (2021 r.)
6. Budynek dawnej superintendencji Słupsk Stare Miasto (1921 r.)
7. Absyda (2021 r.)
8. księżna Erdmuta
9. superintendent O. Gehrke

PODZIĘKOWANIA

*Za wszystko dziękujcie... pisze apostoł Paweł,
który ma wiele powodów do tego aby być wdzięcznym.*

*Dzisiaj chcę dotrzeć do tych słów i wyrazić moją wdzięczność
Bogu za 50 lat życia, 16 lat służby w słupekiej Parafii,
w tym 10 lat jako jej proboszcz.*

*Dziękuję każdej i każdemu z Was za wyrozumiałość,
słowa wsparcia i życzliwość, których przez lata służby
mogłem doświadczać.*

*Dziękuję Radzie Parafialnej, obecnej jak i poprzednim za do-
brą współpracę, otwartość i pomoc w różnych aktywnościach.*

Dziękuję Paniom z KAWONU za niezawodność.

*Dziękuję Lidze Morskiej i Rzecznej za ciepłe słowa,
dodające wiatru w żagle.*

*Dziękuję Pani Prezydent Słupeka i Panu Burmistrzowi Lęborka
za obecność mimo licznych obowiązków.*

*Dziękuję za wszystkie słowa skierowane pod moim adresem
w trakcie nabożeństwa 10 października.*

Dziękuję za prezenty i poczęstunek i za muzykę.

Dziękuję Panu Bogu za Was.

Wasz w Chrystusie

ks. Wojciech Froehlich

O tym, co za nami

Konferencja Duchownych

28 września w Parafii w Grudziądzu odbyła się Diecezjalna Konferencja Duchownych Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej. Podczas spotkania biskup diecezji przekazał informacje z życia kościoła oraz diecezji. Księża odebrali także naczynia komunijne tzw. intinktoria do udzielania Komunii Św. przez zamaczanie. Zakup naczyń został sfinansowany przez Nordkirche w ramach projektu pomocowego związanego z pandemią COV-19.

Dziękczynne Święto Żniw

Pierwsza niedziela października upłynęła pod znakiem wdzięczności za żniwa i pracę rolników. Dzięki ofiarności naszych parafian kościół mógł zostać odpowiednio udekorowany, a ofiarowane warzywa zostały przekazane do Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej oraz do klubu

KAWON, gdzie zostały spożytkowane. Dziękujemy.

Wizyta puzonistów

Z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem zaplanowana wizyta orkiestry dętej z Greifswaldu w naszej parafii odbyła się w dniach 7-10 października. Inicjatorem i pomysłodawcą wizyty był nowy referent ds. ekumenii i partnerstw zagranicznych Pomorskiego Okręgu Kościelnego Gerrit Marx. Wizyta rozpoczęła się przed słupskim ratuszem, gdzie goście przywitali się muzycznie z miastem, a pierwszą słuchaczką naszych gości była prezydentka Słupska Krystyna Danilecka-Wojewódzka. 8 października goście zwiedzili miasto, po którym oprowadził grupę kurator parafii Jan Wild, zaś wieczorem w kościele odbył się koncert, który został bardzo ciepło przyjęty przez licznie zgromadzonych słuchaczy. W sobotę goście uda-

li się na wydmy, by podziwiać piękno Słowińskiego parku Narodowego. Niedzielne, dziękczynne nabożeństwo związane było m.in. Jubileuszem 10 -lecia wyboru ks. Wojciecha Froehlich na proboszcza parafii oraz 50-lecia urodzin. Również w czasie tego nabożeństwa nie zabrakło dźwięków orkiestry, która na przemian z organistą akompaniowała do śpiewanych pieśni. Jedną z zaśpie-

Spotkanie w Güstrow

W dniach 19-21 października 2021 r. w Güstrow (Niemcy) odbyło się spotkanie kierownictwa Kościoła Ewangelicko-Luterańskiego Północnych Niemiec (Nordkirche) z przedstawicielami rad diecezjalnych diecezji pomorsko-wielkopolskiej oraz diecezji wrocławskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Obie diecezje już od 22 lat współpracują z Nordkirche w ramach umowy partnerskiej.

Ze strony niemieckiej w spotkaniu

wanych pieśni była przetłumaczona przez jubilata pieśń pt. *Zaśpiewam ci pieśń, w niej brzmi moje życie*. Przygotowany przez parafian poczęstunek zakończył pobyt gości w Słupsku. Jesteśmy wdzięczni Bogu za to spotkanie, wymianę myśli, ale przede wszystkim za dar nowych znajomości i przyjaźni, które mamy nadzieję będą owocowały dalszymi wizytami.

uczestniczyli duchowni i świeccy radcy Kościoła oraz członkowie synodów na czele ze zwierzchniczką Nordkirche, bp. Kristiną Kühnbaum-Schmidt oraz zwierzchnikiem okręgu Meklemburgii i Pomorza, bp. Tilmanem Jeremiasem. Diecezja wrocławska reprezentowana była przez: bp. Waldemara Pytla, bp. Ryszarda Bogusza, bp. Mirosława Wolę, ks. Roberta Sitarka,

dk. Izabelę Sikorę, kurator diecezji Katarzynę Bruzi oraz członkinię rady diec. Lucynę Żak. Z ramienia diecezji pomorsko-wielkopolskiej uczestniczyli: ks. bp Marcin Hintz, ks. rada Janusz Staszczak, ks. Wojciech Froehlich oraz ks. Marcin Rayss.

Spotkania w ramach partnerstwa odbywają się cyklicznie co dwa lata, zarówno w Niemczech jak i w Polsce, a ich celem jest przede wszystkim podtrzymywanie bezpośredniego kontaktu, omawianie spraw bieżących, planowanie dalszych działań w ramach współpracy polsko-niemieckiej obu Kościołów oraz wspólna integracja.

W ostatnich miesiącach, siłą rzeczy, tematem przewodnim stała się sytuacja związana z pandemią COVID-19 oraz jej konsekwencje – również w wymiarze kościelnym. Gremia kierownicze nie tylko dzieliły się swoimi doświadczeniami w tym zakresie, praktycznymi rozwiązaniami dot. ży-

cia religijnego w czasie izolacji, ale również dyskutowały o wyzwaniach, które stoją przed Kościołem czasu pandemii.

Oprócz pandemii głównym tematem spotkania było przygotowanie obu Kościołów do międzynarodowych konferencji, gdyż od 31 sierpnia do 8 września 2022 r. odbędzie się zgromadzenie plenarne Światowej Rady Kościołów (WCC) w Karlsruhe a w Krakowie od 13 do 19 września 2023 r. odbędzie się Walne Zgromadzenie Światowej Federacji Luteranckiej (SFL).

Kolejne spotkanie gremiów kierowniczych zaplanowane zostało na jesień 2023 roku w Schwerinie.

Koncert

13 października br. odbył się ostatni Wieczór muzyczny w kościele ewangelickim. Tym razem gościliśmy zna-

nego organistę gdańskiego Bogusława Grabowskiego, który na co dzień jest organistą w bazylice mariackiej w Gdańsku. W ramach naszego projektu wykonał recital organowy, który zawierał utwory Jana Sebastiana Bacha, ale także mniej znanych kompozytorów, jak Schmidtlein, Siefert, czy Alain. Na zakończenie koncertu słuchacze usłyszeli improwizacje do znanych pieśni kościelnych. Cykl koncer-

tów dofinansowany był ze środków Miasta Słupska.

rozwiązania kilka zadań związanych z lasem. Po drodze spotkaliśmy Księżną Annę - majestatyczną sosnę będącą pomnikiem przyrody. Leśną przygodę zakończyliśmy przy ognisku w wiacie myśliwskiej. Naszą przewodniczką a jednocześnie pomysłodawczynią i organizatorką spotkania była Anna Deus-Kopka. Nasze apetyty zostały pobudzone i wstępnie zaplanowany jest już wyjazd na parafialny kulig, oczywiście jeśli aura dopisze. Już dzisiaj zapraszamy.

Wycieczka do lasu

W czwartek, 14 października, grupa kilkunastu parafianek i parafian skorzystała z możliwości uczestniczenia w wycieczce do Nadleśnictwa Leśny Dwór k. Dębnicy Kaszubskiej. Uczestnicy wyjazdu przeszli leśną ścieżkę edukacyjną, na której było do odnalezienia i

Nabożeństwo Reformacyjne

W 504. rocznicę Reformacji nabożeństwo w słupskim kościele rozpoczęło się od zaśpiewania hymnu Kościoła autorstwa ks. dra Marcina Lutra *Wąrownym Grodem*. Treść kazania skupiona była na tematyce roku 2021, czyli na tożsamości ewangelickiej. W czasie nabożeństwa wszyscy uczestnicy otrzymali, przygotowane przez młodzież tzw. „wyrocзки” z hasłem niedzieli. Po nabożeństwie tradycji stało się zadość i niewielka grupa udała się do herbaciarni, aby spędzić ze sobą jeszcze kilka chwil na rozmowie, wspomnieniach i snuciu planów na przyszłość.

Głos Synodu Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce w sprawie wsparcia dla osób na granicy z Białorusią

*Zapewniam was, to, co uczyniliście
jednemu z tych braci Moich najmniej-
szych, Mnie uczyniliście”*
Ewangelia Mateusza 25,40

Jako chrześcijanie ewangelicy czujemy zobowiązanie słowami naszego Pana Jezusa Chrystusa, który pozostawił swoim wyznawcom jasne wskazanie, by troszczyć się o najsłabszych i ujmować się za tymi, którzy nie mają głosu. Pośród nich w biblijnym przekazie szczególne miejsce zajmują migranci i uchodźcy. Kościoły tradycji luterańskiej postrzegają służbę na ich rzecz jako ważną i integralną część swojej misji i świadectwa wobec świata. Zaś polska tradycja obchodzenia zbliżających się świąt Bożego Narodzenia, której jesteśmy częścią, każe zwracać szczególną uwagę na doświadczenie potrzebującej rodziny, której odmówiono gościny.

Dlatego, jako przedstawiciele Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, nie chcemy pozostawać obojętni na rozwój wypadków na wschodniej granicy naszego kraju. Ostatnie tygodnie przynoszą coraz

to nowe informacje o tragicznej sytuacji dzieci, kobiet i mężczyzn, którzy zostali skazani na cierpienie w lasach na białorusko-polskiej granicy. Jako chrześcijanie czujemy się zobowiązani sami szukać sposobów okazania im miłosierdzia i koniecznej pomocy oraz wzywać wszystkich, którzy mają wpływ na ich sytuację, by szukali rozwiązań, które będą niosły pomoc i stawały na pierwszym miejscu potrzebującego człowieka. Jako Synod Kościoła jesteśmy świadomi, że dostrzegliśmy kryzysową sytuację uchodźców dopiero, kiedy znaleźli się u naszych granic. Pragniemy uznać to jako naszą winę zaniedbania.

Powołaniem Kościoła w naszej ziemskiej ojczyźnie nie jest stanowienie prawa powszechnego i ustalanie praktyk, które służą jego przestrzeganiu oraz zapewnieniu bezpieczeństwa wszystkim na jej terytorium. W tym zakresie Kościół może i chce wspierać modlitwą tych, którzy do tego są powołani. Obejmujemy więc swoją modlitwą tych, którzy zapewniają bezpieczeństwo na naszej granicy, strzegąc suwerenności naszej Ojczyzny i pokoju w jej granicy.

cach. Do istoty bycia Kościołem przynależy jednak konsekwentne składanie świadectwa o Bożym miłosierdziu poprzez stawianie po stronie potrzebujących. To oznacza angażowanie się na rzecz praw człowieka i domaganie się, by wszyscy, niezależnie od swojego pochodzenia, statusu czy religii, byli traktowani w sposób humanitarny i zgodny ze standardami prawa międzynarodowego. Oznacza

Jako Synod Kościoła pragniemy wspierać w naszym Kościele wszystkie inicjatywy, które niosą pomoc osobom potrzebującym na białorusko-polskiej granicy. Wzywamy naszych współwyznawców, by nie pozostawali obojętni wobec ofiar tego kryzysu i, na miarę swoich możliwości, angażowali się w pomoc tym, którzy jej teraz szczególnie potrzebują. Wierzymy, że takie zaangażowanie

to zapewnienie koniecznej opieki oraz możliwości skorzystania z procedur ochrony międzynarodowej. Wymaga to także odpowiedzialności w dyskusji publicznej, w której powinno się dążyć do rozwiania obaw współobywateli, a nie do podsycania strachu przed innym, czego koszty ponoszą najbłabsi z naszych bliźnich.

i wsparcie udzielane we współpracy z tymi wszystkimi, którym los migrantów nie jest obojętny, jest praktyczną realizacją Ewangelii. Do praktycznego świadectwa o niej jesteśmy powołani jako Kościół Jezusa Chrystusa.

Warszawa, 17 października 2021 r.

Źródło: www.luteranie.pl

Synod Kościoła opowiedział się za wprowadzeniem ordynacji kobiet na księży.

Obradujący w Warszawie Synod Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, na wniosek Synodalnej Komisji Kobiet, uchwalił zrównanie praw duchownych poprzez wprowadzenie możliwości ordynacji (wyświęcenia) kobiet na posługę księdza. Za głosowało 45 osób, 13 było przeciwnych, 1 głos był wstrzymujący. Zgodnie z procedurą, uchwalenie tej zmiany wymagało uzyskania bezwzględnej większości czyli większości 2/3 głosów synodałów.

Dyskusja na temat ordynacji kobiet w Ko-

ściele Ewangelicko-Augsburskim w Polsce toczyła się z przerwami od ponad 70 lat. W 1963 roku umożliwiono absolwentkom teologii wprowadzenie w urząd nauczania kościelnego, dzięki czemu katechetki nauczały, odprawiały nabożeństwa i zajmowały się pracą duszpasterską w parafiach.

W 2008 roku Synodalna Komisja Teologii i Konfesji stwierdziła, że nie

istnieją przeszkody natury teologicznej w ordynowaniu kobiet na posługę księdza.

Od 1999 r., dzięki zmianom w Pragmatyce Służbowej, kobiety w Kościele mogły być duchownymi w posłudze diakona. Mogły podejmować pracę charytatywną, ewangelizacyjno-

misyjną oraz pomocniczą służbę Słowa Bożego (m.in. prowadzenie nabożeństw, ślubów i pogrzebów, sprawowanie sakramentów, od 2016 r. także Sakramentu Komunii Świętej), nie miały jednak możliwości samodzielnego prowadzenia parafii.

Uchwała wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Źródło: bik.luteranie.pl

K
Ś
C
I
O
Ł
E
W
S
I
E
C
I

START *ujemy*

W 2. połowie stycznia 2023 roku planujemy zorganizowanie ewangelickiej pielgrzymki do Izraela. Jeśli jesteś zainteresowana/y wzięciem udziału w takim przedsięwzięciu to zapraszamy do kontaktu pod numerem 605 556 749.

W ostatnią niedzielę roku kościelnego, która nazywana jest także Niedzielą Wieczności wspominamy zmarłych, którzy poprzedzili nas do wieczności. W tym mijającym roku zmarły w naszej Parafii następujące osoby:

śp. Frieda Najack	15.12.2020 - lat 98 - Główczyce
śp. Wanda Jankowska	11.01.2021 - lat 96 - Kołczygłowy
śp. Edith Tolas	21.01.2021 - lat 87 - Lębork
śp. Ilse Czech	27.01.2021 - lat 92 - Gąbino
śp. Gerhard Fenner	11.04.2021 - lat 63 - Siemianice
śp. Janina Pawluk	19.06.2021 - lat 74 - Gardna Wielka

Pożegnaliśmy także następujące osoby
nie należące formalnie do naszej Parafii:

śp. Gerhard Lemtis	25.12.2020 - lat 61 - Ronino
śp. Gertraud Dwulit	05.01.2021 - lat 88 - Słupsk
śp. Julian Mikolon	11.04.2021 - lat 81 Machowino
śp. Hans Krüger	3.10.2021 - lat 83 - Wieszyno

**Jezus Chrystus mówi:
Ja jestem zmartwychwstanie i żywot;
kto we mnie wierzy choćby i umarł żyć będzie [...]**

Ew. Jana 11,25

SERDECZNIE DZIĘKUJEMY ZA WSZELKIE DAROWIZNY ZŁOŻONE NA RZECZ PARAFII! ZACHĘCAMY DO REGULARNEGO OPŁACANIA SKŁADKI KOŚCIELNEJ

Składkę można opłacać w kancelarii parafialnej lub przelewać na konto parafialne z dopiskiem darowizna - składka kościelna rok imię i nazwisko (pozwoli to na odliczenie wpłaconej kwoty od podatku):

25160014621816836860000001

Dla innych darowizn obowiązują te same konta. Poniżej przedstawiamy wyciąg z regulaminu parafialnego dotyczący zasad opłacania składek kościelnych. Jednocześnie przypominamy, że pełnoprawny udział np. w wyborach do rady parafialnej lub jakichkolwiek głosowaniach podczas zgromadzeń parafialnych mają osoby, które znajdują się na liście parafialnej, czyli są członkami parafii pod względem formalnym, na co składa się również opłacenie składki kościelnej. Zachęcamy państwa do cyklicznych wpłat, które można realizować np. przez stałe, miesięczne zlecenia bankowe, rozkładając roczną należność na 12 mniejszych kwot (np. w przypadku, gdy miesięczne wynagrodzenie wynosi 2400 netto, to roczna składka kościelna wynosi 288 zł. Kwotę dzielimy przez 12, co daje nam miesięcznie 24 zł. W swoim banku dokonujemy zlecenia miesięcznej dyspozycji kwoty w wysokości 24 zł na konto bankowe parafii).

SKŁADKA KOŚCIELNA - Regulamin Parafialny Kościoła Ewangelicko - Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej ZASADY OGÓLNE

§ 7

1. Każdy członek Parafii, który został konfirmowany i ukończył 18 lat, zobowiązany jest do płacenia składek parafialnych. Składki te powinny wynosić **co najmniej 1%** jego dochodu.

2. W uzasadnionych przypadkach Rada Parafialna może zwolnić od tego obowiązku pojedynczych parafian bądź też określone grupy społeczne np. uczniów, studentów, bezrobotnych, czy też rodziny przeżywające okresowe trudności finansowe. W uchwale dotyczącej zwolnienia powinien być określony czas trwania tego zwolnienia.

**PRZYKŁADOWE, MINIMALNE KWOTY SKŁADKI PARAFIALNEJ
W ZALEŻNOŚCI OD DOCHODU DANEJ OSOBY**

Dochód miesięczny	Składka miesięczna	Składka roczna
1 000,00 zł	10,00 zł	120,00 zł
1 300,00 zł	13,00 zł	156,00 zł
1 600,00 zł	16,00 zł	192,00 zł
2 000,00 zł	20,00 zł	240,00 zł
2 500,00 zł	25,00 zł	300,00 zł
3 000,00 zł	30,00 zł	360,00 zł
3 500,00 zł	35,00 zł	420,00 zł
4 000,00 zł	40,00 zł	480,00 zł
4 500,00 zł	45,00 zł	540,00 zł
5 000,00 zł	50,00 zł	600,00 zł
5 500,00 zł	55,00 zł	660,00 zł
6 000,00 zł	60,00 zł	720,00 zł
6 500,00 zł	65,00 zł	780,00 zł
7 000,00 zł	70,00 zł	840,00 zł
10 000,00 zł	100,00 zł	1 200,00 zł

KALENDARZ OFIAR OGÓLNOKOŚCIELNYCH

1. noworoczna na Fundusz Socjalny (sty.): 167,80
2. na Fundusz Stypendialny (luty): 193,00
3. na Diakonię Polską (1. n. pas.): 160,00
4. na Fundusz Bratniej Pomocy im Gustawa Adolfa (maj/czer): 1150,00
5. na Domy Opieki (ofiara żniwna paźdz.): 244,00
6. na Fundusz Ewangelizacyjno-Misyjny (paźdz.):
7. Fundusz na Diasporę (list.):
8. Skarbonka Diakonijna: 532,00

PLAN NABOŻEŃSTW NA LISTOPAD/GRUDZIEŃ 2021

DZIEŃ	SŁUPSK D	SŁUPSK PL	LĘBORK	GARDNA/ GŁÓWCZYCE
07.11. 3. przed końcem RK (ofiara na diaspore)	9.30	10.30 		12.30
14.11. Przedostatnia RK		10.30 	8.30	
20.10. (sobota) przed Niedzielą Wieczności		10.30 		
28.11. 1. Adwent		10.30 	13.30 Adwentówka	
04.12 Sobota - adwentówka Miastko Quempas				14.00 Miastko
5.12. 2. Adwent		10.30 Adwentówka 		
12.12. 3. Adwent		10.30 Nagranie do Radia 	13.30	
19.12. 4. Adwent		10.30 		
24.12. Wigilia	15.00 	16.30 Gwiazdka dla dzieci		
25.12. Boże Narodzenia		10.30 		
26.12. Boże Narodzenie		10.30 	8.30	
01.01.2022 Nowy Rok		16.30		